

Демченко Н.І.

старший викладач кафедри педагогіки та психології професійної освіти
Національного авіаційного університету,
м. Київ, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АВІАФАХІВЦІВ В ТЕХНІЧНОМУ ЗВО

Анотація. Виходячи із цілей, задач і функцій професійної діяльності майбутнього авіафахівця, у статті висвітлюється необхідність інтеграції гуманітарного та технічного знання, трансформації та розвитку психологічної структури студента в процесі засвоєння та реалізації професійної діяльності, створення ефективних умов для професійного становлення.

Demchenko N.I. PSYCHOLOGICAL FEATURES OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE AVIATION SPECIALISTS IN THE TECHNICAL INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

Abstract. Based on the goals, objectives and functions of the professional aviation specialist, the article highlights the need for integration of humanitarian and technical knowledge, transformation and development of the psychological structure of the student in the process of mastering and implementing professional activities, creating effective conditions for professional development.

Для забезпечення конкурентної стійкості своїх позицій на світовому ринку, Україна в останні роки чимало зробила на шляхах структурної перебудови національної авіапромисловості, підвищення технологічного рівня проектування і виробництва літаків. Одним з напрямів підвищення ефективності діяльності цієї галузі в ринковому середовищі є використання висококваліфікованих кадрів нового покоління. Саме це обумовлює зростання вимог до рівня підготовки авіаційних фахівців, які повинні не тільки вміти рішення технологічні задачі інженерно-технічної діяльності, але й здатних самостійно і відповідально приймати рішення в ситуаціях професійного, особистісного, соціального, цивільного вибору; освоювати і використовувати найбільш ефективні інтелектуальні стратегії і способи професійної діяльності;

опанувати інформаційну, техніко-технологічну, світоглядну і екологічну культуру; бути готовим до саморозвитку, вміти діяти в нестандартних ситуаціях, впливаючи на них.

Це вимагає від сучасного спеціаліста авіаційного профілю високої професійної компетентності, яку ми розглядаємо як сукупність набутих знань, вмінь та навичок, здобутих у процесі навчання загальних та спеціальних знань. Однак, можна відмітити, що традиційна підготовка майбутнього авіаційного фахівця в закладах вищої технічної освіти, в більшій мірі, спрямована на предметну фахову підготовку, що призводить до звуженого сприйняття своєї професійної діяльності та формує, так зване, алгоритмічне бачення світу (Демченко, 2018). В результаті такої підготовки, приділяється недостатньо уваги особистісному розвитку студентів, а саме: прагненню до професійного вдосконалення, особистісного та духовного зростання, готовності до самозмін і самоствердження у професійній сфері, як насамперед, психологічної складової становлення професійної компетентності у майбутніх авіафахівців.

Виходячи з аналізу сучасних наукових досліджень, у яких відображаються психологічні підходи до формування професійної компетентності, слід виділити наступних вчених: О.С. Кузьменко описувала процес формування професійної компетентності студентів вищих навчальних закладів з позиції акмеологічного підходу; Йоргена Сандберга, у поглядах якого професійна компетентність розглядається як спосіб буття (екзистенціальна онтологічна перспектива); Пола Уіммерса, який розглядав оцінку компетентності в області професійних технічних характеристик різних дисциплін і професій; Семиченко В.А., яка наголошує, що психологічна складова професійної компетентності полягає у особливостях впливу, переважно на особистісному рівні, зміні установок майбутніх авіафахівців, розвитку мотивації, особистісному зростанню тощо; асиміляцію нових знань, умінь, навичок у структуру їхнього життєвого досвіду (Семиченко, 2010).

Крім цього, процес становлення індивідуальної траєкторії професіоналізму передбачає наявність у студентів вже певного потенціалу

властивостей, які забезпечують йому можливість оволодіти професією та успішне виконання своєї професійної діяльності.

Таким чином, проаналізував поняття “професійна компетентність” можна виділити наступні психологічні характеристики, а саме: рефлексивну - комплекс навичок самоаналізу, самоконтролю, прогнозування результатів своєї діяльності; поведінково-діяльнісну - сформованість адекватних способів діяльності та професійної поведінки; когнітивну - володіння знаннями; мотиваційно-ціннісну - ціннісне ставлення до своєї професії й особистісного зростання.

Висновок. Наведені вище проблеми професійної підготовки майбутніх авіафахівців, дозволили прийти до висновку, що гармонійний професійний розвиток студента обумовлений становленням суб’єктивних характеристик як психологічних особливостей особистості студента - усвідомлюваних мотивів, прагнення до саморегуляції, самовдосконалення, пізнання власних особистісних якостей, що в свою чергу, забезпечує реалізацію свого потенціалу та самореалізацію у професійній діяльності.

Література:

- Демченко Н.І. (2018). Формування психологічної компетентності авіафахівців в умовах неперервної освіти. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія.*. 2018. Вип. 12(1). С. 33 - 40.
- Національний освітній глосарій : вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш та ін. ; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. Київ, Плеяди, 2011. 100 с.
- Семиченко В.А. (2010). Проблема особистісного розвитку й саморозвитку в контексті неперервної професійної освіти. *Педагогіка і психологія: науково-теоретичний та інформаційний журнал Академії педагогічних наук України*. Київ, 2010. С. 46-57.